

YMPÄRISTÖVÄITTÄMÄT JA VIHERPESU

Pinnalla juridiikassa 7.2.2024

Inari Kinnunen

6 February 2024

DITTMAR & INDRENIUS

Esityksen sisältö

- Lyhyesti ympäristömarkkinoinnin nykysäätelystä
  - Tuoreita kuluttaja-asiamiehen ratkaisuja
- Ehdotus vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiiviksi
- Ympäristöväittämiä koskeva direktiiviehdotus
- Vaikutukset yrityksiin ja viestintään

Miten voimme valmistautua?

- Perehtyminen uuden sääntelyn asettamiin rajoihin
- Omien tuotteiden ja palveluiden tunteminen koko organisaatiossa - ja kehittäminen
  - Sisäiset ohjeistukset
- Ympäristöväittämien hallintaprosessien strateginen kehittäminen

Ympäristö-
ystävällinen

Päästö-
kompensoitu
matka

Kestävä

Luonnollinen

Vihreä

Ilmastoneutraali

Mehiläis-
ystävällinen
mehu

Hiiliystävällinen

Energiatehokas

Ekologinen

Ympäristöä säästävä

Hiilidioksidi-
kompensaatio
on 100 %

DITTMAR & INDRENIUS

Ympäristöväite

- Viesti tai esitys kaupallisen viestinnän yhteydessä
  - joka ei ole pakollinen unionin tai kansallisen lainsäädännön nojalla
  - ml. teksti, kuvallinen, graafinen tai symbolinen esitys
  - myös merkinnät, markkinointinimet, yritysten nimet tai tuotenimet
- Jossa todetaan tai annetaan ymmärtää
  - että tuotteella, *tuoteluokalla*, *tuotemerkillä* tai elinkeinonharjoittajalla on myönteinen vaikutus tai ei ole lainkaan vaikutusta ympäristöön
  - tai että se vahingoittaa ympäristöä vähemmän kuin muut
  - taikka että niiden vaikutus on ajan kuluessa parantunut

Viherpesu

- Harhaanjohtava, epäselvä, puutteellisesti perusteltu ympäristöväite
- Rapauttaa rehellistä kilpailua
- Epäoikeudenmukaista aidosti ympäristönsuojelun tason parantamiseen pyrkiville yrityksille
- Vähentää kuluttajien valistuneita valintamahdollisuuksia
- Vähentää kuluttajien luottamusta

Nykysääntelyä

KSL 2 luku,
sopimattomia kaupallisia
menettelyjä koskeva
direktiivi 2005/29/EY

Kuluttaja-asiamiehen linjaus:
Ympäristömarkkinointi
(2019)

SopMenL

Komission tiedonanto
direktiivin
2005/29/EY
soveltamisesta 2021/
C 526/01

Liiketapalauta-
kunnan suositus
11.1.2023

Aino-jäätelö (KA 29.8.2023)

- Väite vastuullisemmasta pakkauksesta
  - Lehtisymboli & ”Vastuullisempi pakkaus+”
- ”Biopohjainen pakkaus”
  - 90 % biopohjaista, loput fossiilista
  - Esitettiin keinona vähentää ympäristöön kohdistuvaa kuormitusta
  - Biopohjaisuuden ympäristövaikutuksista ei saa antaa harhaanjohtavaa kuvaa - ympäristövaikutukset kokonaisuudessaan eivät välttämättä pienemmät

Verkkokauppojen ympäristöväittämät

- Stockmann (KA 1.12.2023) & Marimekko (KA 15.1.2024)
- ”Vastuullisempi” tuotekuvan päällä, vihreä lehtisymboli, ”Vastuullinen valinta”...
- Ollakseen täsmentämättömänä totuudenmukainen yleistävän vastuullisuusväitteen olisi katettava sosiaaliset, taloudelliset ja ympäristönsuojelulliset vaikutukset
  - Merkintäperuste: täyttää ainakin yhden yrityksen määrittelemistä kuudesta tai seitsemästä kriteeristä
- Stockmannin Vastuullisempi valikoima -tuotekategoria hakukriteerinä ja suodattimena

Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivi

- Tarkempaa sääntelyä olemassa olevaan kuluttajaoikeuskehykseen
- COM(2022) 143 final, 30.3.2022
- Hyväksytty EP:n täysistunnossa 17.1.2024, voimaantulo kevään aikana
- Jäsenvaltioiden julkaistava säännökset 24 kk direktiivin voimaantulosta ja sovellettava niitä 30 kk voimaantulosta - velvoitteet viimeistään v. 2026 lopulla?

Tuotteen pääominaisuudet

- Kaupallista menettelyä pidetään harhaanjohtavana, jos harhauttaa pääominaisuuksien osalta
- Lisäys tuotteen pääominaisuuksiin: ympäristöön tai *yhteiskuntaan liittyvät* ominaisuudet sekä *kiertotalousnäkökohdat*, kuten kestävyys, korjattavuus tai *kierrätettävyys*

Harhaanjohtavia kaupallisia menettelyjä

- Tulevaa ympäristönsuojelullista tasoa koskevat väitteet, jos tukena ei ole selkeitä, objektiivisia, *julkisesti saatavilla olevia* ja todennettavissa olevia sitoumuksia ja tavoitteita
  - *Yksityiskohtainen ja realistinen täytäntöönpanosuunnitelma, jossa mitattavissa olevat ja aikasidonnaiset tavoitteet, resurssit, talousarviovarat, teknologiset kehitysaskeleet*
  - *Ulkopuolisen asiantuntijan säännöllinen todentaminen, havainnot kuluttajan saatavilla*
- Sellaisten etujen mainostaminen kuluttajille, *joilla ei ole merkitystä ja jotka eivät johdu mistään tuotteen tai yrityksen ominaisuudesta*

Ympäristöväitteitä mustalle listalle, mm:

- Kestävyyserkintä, joka ei perustu sertifiointijärjestelmään / vo-vahvistukseen
- Yleinen väite, jolla ei tunnustettua erinomaista ympäristönsuojelullista tasoa
- Koko tuotetta koskeva väite, jos väite tosiasiasa koskee vain tuotteen tiettyä osaa *tai ao. yrityksen tiettyä toimintaa*
- Sellaisten vaatimusten esittäminen tarjouksen ominaispiirteenä, jotka on lailla asetettu kaikille vastaaville tuotteille

Päästökompensointiväittämät

- EP:n lisäys mustalle listalle: *Kasvihuonekaasupäästöjen kompensointiin perustuva väite, että tuotteella on kasvihuonekaasupäästöjen osalta neutraali, tavanomaista vähäisempi tai myönteinen vaikutus ympäristöön.*
- Esim. ”Ilmastoneutraali”, ”Sertifioidusti hiilidioksidineutraali”, ”Hiiliposiitiivinen”, ”Nettonollavaikutus”, ”Ilmastokompensoitu”
- Sallitaan vain, jos perustuvat tuotteen tosiasiallisiin elinkaarivaikutuksiin eivätkä kasvihuonekaasupäästöjen kompensointiin tuotteen arvoketjun ulkopuolella

Uusi tiedonantovelvoite virhevastuusta ja takuusta

- Velvoite tiedottaa kuluttajille helposti ja havaittavasti ennen sopimuksen tekemistä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla
  - Ilmoitus lakisääteisestä virhevastuusta ja sen vähimmäiskestosta
  - Jos annetaan yli 2 v. kaupallinen kestävyystakuu, merkintä siitä (sekä muistutus lakisääteisestä virhevastuusta)
- Yhdenmukaistettujen merkinnän ja ilmoituksen ulkoasut ja sisällöt määritellään myöhemmin komission täytäntöönpanosäädöksellä
- Myös tiedonantovelvoitteita korjattavuudesta

Tuotteiden kestävydestä ja korjattavuudesta, mm.:

- Ilmoitusvelvollisuus, jos muiden toimittamat kuluvat osat, varaosat ja tarvikkeet heikentävät tavaran toimivuutta
- Ilmoitusvelvollisuus, jos ohjelmistopäivitys vaikuttaa kielteisesti toimintaan
- *Kaikki kaupallinen viestintä kielletty tavarasta, jossa on sen kestävyttä rajoittava ominaisuus, jos tieto on elinkeinonharjoittajan saatavilla*

Direktiivi ympäristöväittämistä

- COM(2023) 166 final, 22.3.2023 - EP:n mandaatti 11.3.2024?
- Uusi, itsenäinen lainsäädäntöinstrumentti - erityissääntelyä
- Täydentää vihreän siirtymän ehdotusta
- Soveltamisala
  - Kestävyyväittämät, jotka eivät kuulu muun, yksityiskohtaisemman EU-sääntelyn soveltamisalaan: ei sovelleta esim. rahoituspalveluihin
  - Ei sovelleta mikroyrityksiin (alle 10 työntekijää ja lv. alle 2 MEUR)
  - Sovelletaan myös EU:n ulkopuolisiin yrityksiin, jotka esittävät kuluttajille kohdistettuja vapaaehtoisia ympäristöväittämiä EU:ssa

Kriteerit ympäristöväittämille

- Vähimmäisvaatimukset perustelemiselle ja esittämiselle
  - Tuotteisiin, palveluihin tai organisaatioon liittyy myönteisiä ympäristövaikutuksia,
  - niistä aiheutuu vähemmän kielteisiä vaikutuksia,
  - ne eivät vaikuta ympäristöön lainkaan, tai
  - vaikutukset paranevat ajan mittaan
- Nimenomaiset, vapaaehtoiset väittämät

Kriteerejä ympäristöväittämille, mm.

- Perustuttava tieteelliseen näyttöön
- Huomioitava koko elinkaari ja keskeiset ympäristövaikutukset
- Osoitettava ”lisäarvo”
- Tieto siitä, onko huomattavasti parempi kuin yleinen käytäntö
- Erotettava kasvihuonepäästöhyvitykset omista päästöistä
- Yksilöitävä: ilmastonmuutos, luonnonvarojen kulutus ja kierto, vesivarojen ja merten tarjoamien luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojeleminen, saastuminen, luonnon monimuotoisuus, eläinten hyvinvointi sekä ekosysteemeihin kohdistuvat ympäristövaikutukset

Todentamisvelvollisuus

- Ennen ympäristöväittämän esittämistä kuluttajille väite on **todennettava riippumattomasti ja todistettava tieteellisellä näytöllä**
- Jäsenvaltiot vastaisivat riippumattomien ja akkreditoitujen todentajien suorittamien todentamis- ja täytäntöönpanoprosessien luomisesta
- Vaatimustenmukaisuustodistus
- Tiedonantovelvollisuus: tuotetiedoissa, linkkinä, QR-koodilla tai vastaavalla tavalla

Todentamisprosessi

- Tieteellinen näyttö väittämien tueksi
- Jos verrataan muihin: oikeudenmukainen vertailu
- Tuotteen kokonaisympäristövaikutusten yhteispisteitys ei sallittua, ellei määrätä EU:n säännöissä
- Ympäristömerkkijärjestelmät: uusia ei sallita, ellei kehitetä EU-tasolla, ennakkohyväksyntä
- Ympäristömerkit: läpinäkyviä, kolmannen osapuolen todentamia ja säännöllisesti tarkistettuja

Ympäristömerkit ja -merkinnät

- Vähimmäisvaatimukset ympäristömerkintäjärjestelmille, merkkien todentamiselle ja sertifiointille
- Soveltamisalan ulkopuolelle jätetään EU-lainsäädännön nojalla perustetut merkintäjärjestelmät ja EU:n ympäristömerkki
- Suomen kanta: myös kansalliset, viralliset ISO14024 -standardin mukaiset merkit (Joutsenmerkki, Pohjoismainen ympäristömerkki) tulisi jättää soveltamisalan ulkopuolelle
- Globaalit metsäsertifikaatit (PEFC, FSC)?

Vaikutukset

Todentamiskustannukset yrityksille - myös päätös väitteiden esittämisestä ja niiden laajuudesta yrityksillä

Vahvistaa sopimusketjujen tuntemisen ja huolellisuusvelvoitteen toteuttamisen merkitystä - code of conductit

Kansallinen valvontaviranomainen - KKV / Tukes?

Sanktiot: seuraamusmaksu, menettämisseuraamus (ongelmallinen), sulkeminen määräajaksi julkisten hankintojen ja avustusten ulkopuolelle

Korjauttamisoikeus

- COM(2023) 155 final, 22.3.2023 - trilogineuvotteluissa
- Virhevastuun aikana: tavaran korjaaminen ensisijaiseksi keinoksi
- Virhevastuun jälkeen
  - Kuluttajan oikeus vaatia tuottajalta korjaamista (tietyt tavarat)
  - Tuottajien tiedottamisvelvollisuus korjauttamisesta
  - Korjausten koordinointiin verkkoalusta
  - Eurooppalainen korjaustietolomake
  - Korjauspalveluja koskeva eurooppalainen laatustandardi

Säätelyyn valmistautuminen

- Tuotekehitys, tuotesuunnittelu, ohjeistukset, prosessit
  - Aito ympäristöystävällisyys ja kestävyys tuo kilpailuetua
  - Ulottuu varaosiin ja tarvikkeisiin sekä ennenaikaiseen vanhenemiseen
  - Koko elinkaari: kestävyuden edistäminen, korjauttamisoikeus
- Ympäristöväittämien hallintaprosessi -> ympäristöviestintä
  - Todennettavuus, luotettavuus, läpinäkyvyys, ulkoinen arviointi
  - Koko arvoketju - sopimuskumppaneiden valinta
- Edelläkävijyys kilpailuetuna
- Maine- ja vastuuriskien vähentäminen

Inari Kinnunen

Senior Attorney, Knowledge Manager

inari.kinnunen@dittmar.fi

+358 50 388 9591

[Inarin profiili](#)